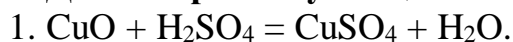

9 клас (розв'язки)

1. Дива на рівному місці?

$$n(\text{CuO}) = m/M = 0.9546 / 79.55 = 0.012 \text{ моль} = n(\text{CuSO}_4).$$

$$m(\text{CuSO}_4) = nM = 0.012 * 159.61 = 1.9153 \text{ г.}$$

$m_{\text{розч}}(\text{H}_2\text{SO}_4) = \rho V = 1.215 * 100 = 121.5 \text{ г}$. Після додавання оксиду маса розчину склала $121.5 + 0.9546 = 122.4546 = 122.5 \text{ г}$. Тоді $\omega(\text{CuSO}_4) = 1.9153 / 122.5 = 0.0156$ або 1.56%

2. З розчину виділятимуться кристали Б – $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$.

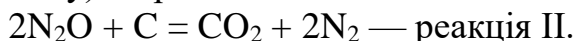
3. $n_{\text{теор}}(\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}) = n(\text{CuSO}_4) = 0.012 \text{ моль}$. $n_{\text{практ}}(\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}) = 2.2472 / 249.69 = 0.009 \text{ моль}$. Тоді вихід продукту становить $0.009 / 0.012 = 0.75$ або 75%

4. Микола міг проводити розрахунок на підставі невірної формули кристалів – просто CuSO_4 . Але тоді маса кристалів перевищує масу сполуки у розчині, що не має сенсу.

2. Зважування, зважування і ще раз зважування!

1. Молярна маса газів А, Б і В при розрахунку за рівнянням Менделєєва-Клапейрона $M = mRT/PV$ дає значення 44.094, 44.01 і 44.02, відповідно. При спалюванні у кисні може утворитися вуглекислий газ, для якого молярна маса як раз становить 44.01 г/моль. Отже, газ Б — CO_2 . Він міг утворитися при спалюванні вуглеводню, молярна маса якого відома — 44.094. Розрахунок дає для газу А склад C_3H_8 . Якщо при спалюванні у газі В графіту утворюється CO_2 , цей газ містить кисень. Інертним продуктом реакції може бути азот, тоді газ В містить нітроген і кисень, а його молярна маса дозволяє визначити склад — N_2O .

2. $\text{C}_3\text{H}_8 + 5\text{O}_2 = 3\text{CO}_2 + 4\text{H}_2\text{O}$ (вода за лабораторних умов перетворюється на рідину) — реакція I.

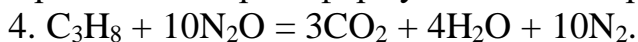

3. Пропан, карбон діоксид (або карбон (IV) оксид), нітроген (I) оксид.

$\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{CH}_3$, $\text{O} = \text{C} = \text{O}$. З графічною формулою N_2O є нюанс, адже це — оксид-нітрид нітрогену (V), а не оксид нітрогену (I):

Проте і стандартні формули та назви приймаються.

3. Теплота: однакова і різна

1. Ентальпія нейтралізації сильної кислоти сильною основою описує однаковий процес $\text{H}^+ + \text{OH}^-$ і не залежить від кислоти чи основи, а визначається лише їхньою здатністю дисоціювати націло.

2. Відрізняються ΔH_n для реакцій, в яких беруть участь слабкі електроліти – кислота (ацетатна) чи основа (амоніак). Власне леткість сполуки тут не має

значення, адже HCl – також летка сполука, однак у водному розчині є сильною кислотою.

3. Даній ентальпії відповідає реакція $C_{\text{графіт}} + O_2 = CO_2$ Оскільки ентальпія утворення простих речовин дорівнює 0, то

$$\Delta H_c(C_{\text{графіт}}) = \Delta H_f(CO_2) = -393.5 \text{ кДж/моль.}$$

$$4. \Delta H_2 = 2\Delta H_f(NH_3) = -45.6 \text{ кДж} * 2 = -91.2 \text{ кДж}$$

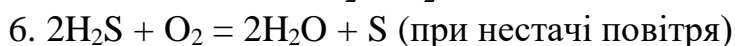
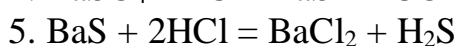
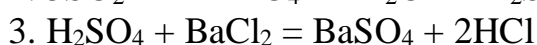
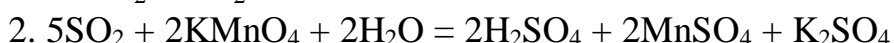
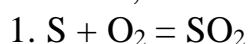
За законом Гесса виконаємо дані перетворення для утворення реакції 5:

$$(1) + 2*(2) - 4*(3) + 2*(4)$$

$$\text{Тоді } \Delta H_5 = \Delta H_1 + 2*\Delta H_2 - 4*\Delta H_3 + 2*\Delta H_4 = -1851.1 \text{ кДж.}$$

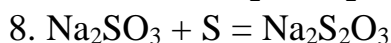
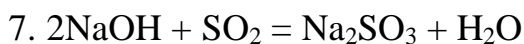
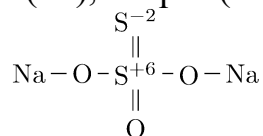
4. Один в усіх.

1. **A** – S, **B** – SO₂, **C** – H₂SO₄, **D** – BaSO₄, **E** – BaS, **F** – H₂S.

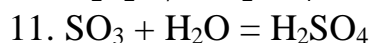
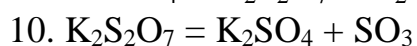

2. **G** – Na₂SO₃ (натрій сульфїт або сульфат (IV)), **H** – Na₂S₂O₃ (натрій тіосульфат)

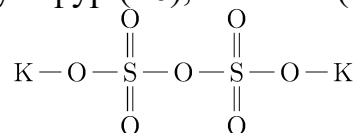
Ступені окиснення: кисень (-2), натрій (+1), сульфур вказаний у схемі

3–4. **X** – KHSO₄, **Y** – K₂S₂O₇, **Z** – SO₃

5. Ступені окиснення: сульфур (+6), кисень (-2), калій (+1)

5. Два в одному.

1. Послідовне з'єднання опорів: $Q = Q_1 = Q_2$

Закон Фарадея: $mF = \eta M_{\text{eq}} Q$

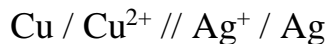
$$\eta_1 = \frac{m_1 F}{M_{\text{eq}1} Q} = \frac{0,5142 \text{ г} \times 96500 \frac{\text{Кл}}{\text{моль}}}{\frac{107,87}{1} \frac{\text{г}}{\text{моль}} \times 500 \text{ Кл}} = 0,92$$

$$\eta_2 = \eta_1 + 0,05 = 0,97$$

$$M_{eq} = \frac{mF}{\eta_2 Q} = \frac{0,1597 \text{ г} \times 96500 \frac{\text{Кл}}{\text{МОЛЬ}}}{0,97 \times 500 \text{ Кл}} = 31,78 \frac{\text{г}}{\text{МОЛЬ}}$$

Це молярна маса $1/2\text{Cu}^{2+}$, метал – мідь.

2. Мідь активніша за срібло, тому анод буде мідним, а катод – срібним.

3. Анод: $\text{Cu} - 2e = \text{Cu}^{2+}$

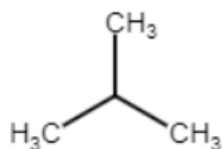
Катод: $\text{Ag}^+ + e = \text{Ag}$

Сумарно: $\text{Cu} + 2\text{Ag}^+ = \text{Cu}^{2+} + 2\text{Ag}$

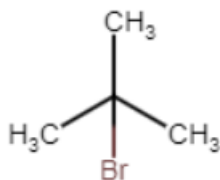
6. Хімічний пазл.

1. Сполуки з переліку:

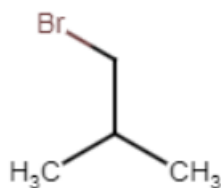
А – 2-метилпропан

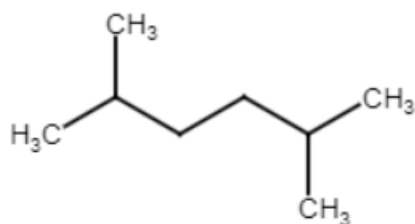
Б₁ – 2-бром-2-метилпропан

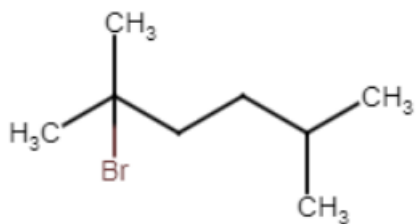
Б₂ – 1-бром-2-метилпропан

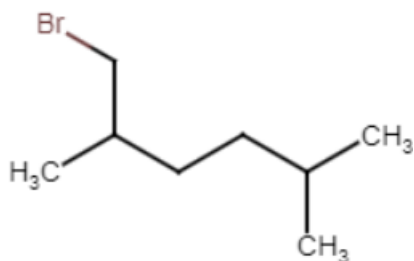
В – 2,5-диметилгексан

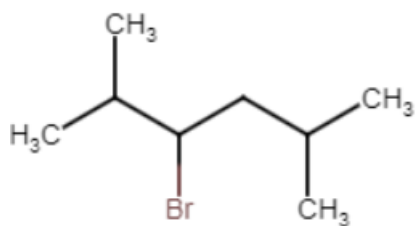
Г₁ – 2-бром-2,5-диметилгексан

Г₂ – 1-бром-2,5-диметилгексан

Г₃ – 3-бром-2,5-диметилгексан

Приймаються також усі інші варіанти розв'язку, які не суперечать умові задачі.

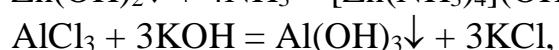
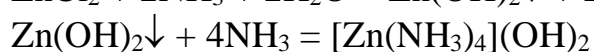
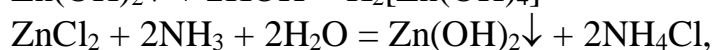
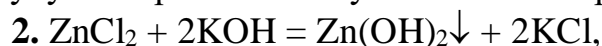
2. Вільнорадикальне заміщення в алканах проходить переважно за третинними атомами Карбону, у меншій мірі – за вторинними та незначно за первинними. Це пов'язано зі стабільністю алкільних радикалів.

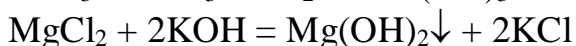
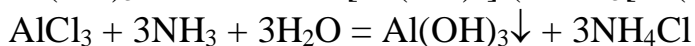
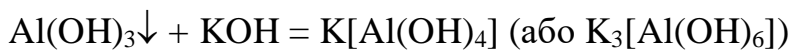
3. Переважно утворюється 2-бром-2,5-диметилгексан (для іншого варіанту розв'язку – своя сполука). Причина та ж сама, що і для бромовання 2-метилпропану.

4. На честь Шарля Адольфа Вюрца.

7. Завдання експериментального туру.

1. А – KOH, Б – NH₃. Фенолфталеїн змінює забарвлення у лужному середовищі, отже обидві сполуки дають лужні розчини. Амоніак – летка сполука, зміна забарвлення індикаторного папірця є якісною реакцією на цю сполуку. Забарвлення полум'я є якісною реакцією на калій.

Назви продуктів реакцій:

$\text{Zn}(\text{OH})_2\downarrow$ - цинк гідроксид;

$\text{K}_2[\text{Zn}(\text{OH})_4]$ – калій тетрагідроксоцинкат;

$[\text{Zn}(\text{NH}_3)_4](\text{OH})_2$ – тетрааміноцинк гідроксид;

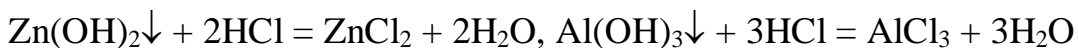
$\text{Al}(\text{OH})_3\downarrow$ - алюміній гідроксид;

$\text{K}[\text{Al}(\text{OH})_4]$ - калій тетрагідроксоалюмінат;

(або $\text{K}_3[\text{Al}(\text{OH})_6]$ - калій гексагідроксоалюмінат

$\text{Mg}(\text{OH})_2\downarrow$ - магній гідроксид

3. Гідроксиди цинку і алюмінію є амфотерними. Окрім розчинення у розчині лугу (реакції наведено вище), вони можуть розчинятися у розчинах кислот:

Гідроксид магнію має основний характер: він не розчиняється у лузі, але розчиняється у кислоті: $\text{Mg}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{HCl} = \text{MgCl}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$.

4. $\omega(\text{KOH}) = 5.6 / (5.6 + 500) = 0.011$ або 1.1 %.

Молярна концентрація c визначається за формулою $c = n / V$. $n(\text{KOH}) = m/M = 5.6/56 = 0.1$ моль. $V_{\text{розч}} = m / \rho = 505.6/1.008 = 501.6$ мл або 0.5016 л.

$c(\text{KOH}) = 0.1 / 0.5016 = 0.199 \approx 0.2$ моль/л.

KOH – сильна основа, вона повністю дисоціює у водному розчині.

Тому $c(\text{OH}^-) = 0.2$ моль/л. $\text{pOH} = -\lg c(\text{OH}^-) = 0.7$. $\text{pH} = 14 - \text{pOH} = 13.3$.